

Classical Hebrew Continuers

General Instructions

- Reading time – 5 minutes
- Working time – 3 hours
- Write using black or blue pen
Black pen is preferred
- Your attention is drawn to the fact that the Divine Name is spelt in full in Biblical texts contained in this examination paper. If this is a matter of conscience for you, you should not discard the paper

Total marks – 100

Section I Pages 2–12

50 marks

This section has two parts, Part A and Part B

- Allow about 1 hour and 10 minutes for this section

Part A – 40 marks

- Attempt Questions 1–8

Part B – 10 marks

- Attempt Question 9

Section II Pages 13–15

20 marks

- Attempt Questions 10–12
- Allow about 50 minutes for this section

Section III Pages 16–19

30 marks

- Attempt Questions 13–14
- Allow about 1 hour for this section

Section I — Prescribed Text – Tanakh

50 marks

Allow about 1 hour and 10 minutes for this section

Part A – 40 marks

Attempt Questions 1–8

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Use the extracts, your knowledge of the texts and prescribed commentaries in your answers.

Question 1 (9 marks)

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Exodus 16:13–23

וַיְהִי בָעֶרֶב וַתַּעַל הַשָּׁלוֹ וַתִּכַּס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבִבְקָר הַיְיִתָּה שְׂכַבְתָּ הַטֵּל
סָבִיב לַמַּחֲנֶה:

וַתַּעַל שְׂכַבְתָּ הַטֵּל וַהֲיָה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דָּק מְחֹסֶפֶס דָּק כִּכְפָּר
עַל־הָאָרֶץ:

וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו מִן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ
מִה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם
לֶאֱכֹלָה:

זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְקַטֹּו מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ עֹמֵר לְגִלְגָּלֹת
מִסֹּפֶר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לְאִשֶׁר בְּאָהָלוֹ תִקְחוּ:

וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמֶּרְבֵּה וְהַמְּמַעֵיט:

וַיִּמְדוּ בַעֲמֹר וְלֹא הָעֵדִיף הַמֶּרְבֵּה וְהַמְּמַעֵיט לֹא הִחְסִיר אִישׁ
לְפִי־אֲכָלוֹ לְקַטֹּו:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל־יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בְּקָר:

וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה וַיִּזְתְּרוּ אַנְשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בְּקָר וַיָּרֶם תּוֹלְעִים
וַיִּבְאֵשׁ וַיִּקְצַף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה:

וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר אִישׁ כַּפֵּי אֲכָלוֹ וְחֵם הַשֶּׁמֶשׁ וַנִּגְמַס:

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי לְקַטֹּו לֶחֶם מִשָּׁנָה שְׁנֵי הָעֹמֵר לְאִחָד וַיִּבְאֹו
כָּל־נַשְׂיָאֵי הָעֵדָה וַיִּגִּידוּ לַמֹּשֶׁה:

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה שְׁבָתוֹן שְׁבַת־קֹדֶשׁ לִיהוָה מִחֹר
אֵת אֲשֶׁר־הֵאָפוּ אָפוּ וְאֵת אֲשֶׁר־תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ וְאֵת כָּל־הָעֵדָה

הַנִּיחֹו לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֶּקֶר:

Question 1 continues on page 3

Question 1 (continued)

- (a) Identify TWO examples of the construct state in the extract. **1**
- (b) Give TWO different meanings of the word מְחַסְפֵּס (verse 14). In your answer, refer to the commentary. **1**
- (c) In what FOUR different ways can מִן הַיַּם (verse 15) be understood? In your answer, refer to both extract and commentary. **3**
- (d) What religious teachings are derived from the extract? **4**

End of Question 1

Please turn over

Question 2 (6 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Exodus 18:13–21

וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשַׁפֵּט אֶת־הָעָם וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל־מֹשֶׁה
מִן־הַבֹּקֶר עַד־הָעָרֶב:
וַיֵּרָא חִתֵּן מֹשֶׁה אֶת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה לָעָם וַיֹּאמֶר מָה־הַדָּבָר הַזֶּה
אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לָעָם מִדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדְּךָ וְכָל־הָעָם נֹצֵב עָלֶיךָ
מִן־בֹּקֶר עַד־עָרֶב:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחִתְנּוֹ כִּי־יָבֵא אֵלַי הָעָם לְדַרְשׁ אֱלֹהִים:
כִּי־יְהִי לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי וְשִׁפְטֹתַי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי
אֶת־חֲקֵי הָאֱלֹהִים וְאֶת־תּוֹרֹתַי:
וַיֹּאמֶר חִתֵּן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה:
נָכַל תִּבְלַגְּמָה גַם־אַתָּה גַם־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי־כִבֵּד מִמֶּךָ הַדָּבָר
לֹא־תוֹכַל עֲשׂוֹהוּ לְבַדְּךָ:
עָתָה שָׁמַע בְּקִלִּי אִיעֲצֶךָ וַיְהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ הֲיִהְיֶה אַתָּה לָעָם מוֹל
הָאֱלֹהִים וְהִבֵּאתָ אֶתָּה אֶת־הַדְּבָרִים אֶל־הָאֱלֹהִים:
וְהִזְהַרְתָּ אֶתְהֶם אֶת־הַחֲקִים וְאֶת־הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת־הַדְּרֹךְ
יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת־הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן:
וְאַתָּה תַחַנּוּה מִכָּל־הָעָם אֲנָשֵׁי־חַיִל יֵרְאוּ אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֱמֶת שְׂנְאוֹי בְּצַע
וְשִׁמְתָ עֲלֵהֶם שְׂרֵי אֶלְפִים שְׂרֵי מְאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֹת:

- (a) Identify a verb in the *Hiphil* in the extract. 1
- (b) Explain the meanings of the word מַמְחֲרַת (verse 13). In your answer, refer to both extract and commentary. 1
- (c) (verse 17) וַיֹּאמֶר חִתֵּן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה:
(i) What were Jethro's concerns? 2
(ii) What solutions did Jethro propose? 2

Question 3 (5 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Exodus 20:15–23

וְכָל-הָעָם רֹאִים אֶת-הַקּוֹלֹת וְאֶת-הַלְפִידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת-הַקָּר
עֲשׂוֹן וַיֵּרֶא הָעָם וַיִּזְעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרָחֵק:
וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר-אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל-יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים
פֶּן-נָמוּת:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם אֶל-תִּירְאוּ כִּי לִבַּעֲבוּר נְסוּת אֶתְכֶם בָּא
הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יְרֵאתוֹ עַל-פְּנֵיכֶם לְבַלְתִּי תַחֲטְאוּ:
וַיַּעֲמֵד הָעָם מֵרָחֵק וּמֹשֶׁה נָגַשׁ אֶל-הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר-שָׁם הָאֱלֹהִים:
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רִאִיתֶם כִּי
מִן-הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם:
לֹא תַעֲשׂוּן אֵתִי אֱלֹהִי כְסֶף וְאֱלֹהִי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם:
מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה-לִּי וְזִבְחֶתָ עָלָיו אֶת-עֹלֹתֶיךָ וְאֶת-שְׁלֹמֶיךָ
אֶת-צֹאנֶיךָ וְאֶת-בְּקָרְךָ בְּכָל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת-שְׁמִי אָבוֹא
אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ:
וְאִם-מִזְבַּח אֲבָנִים תַעֲשֶׂה-לִּי לֹא-תִבְנֶה אֶתְהֶן גִּזְיֹת כִּי חֲרַבְךָ הַנִּפְתָּ
עָלֶיךָ וּתְחַלְלֶנָּה:

- (a) What is the difficulty in understanding the phrase **וְכָל-הָעָם רֹאִים אֶת-הַקּוֹלֹת** (verse 15)? In your answer, refer to the commentary. **1**
- (b) Following God's revelation, what further instructions are given to the Israelites (verses 20–23)? In your answer, refer to the extract and commentary. **4**

Question 4 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

I Samuel 16:13–20

13 וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אֶת־קָרְן הַשֶּׁמֶן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אֶחָיו וַתִּצְלַח
רוּחַ־יְהוָה אֶל־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמִעַלָּה וַיִּקַּם שְׂמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרְמֹתָה:
14 וְרוּחַ יְהוָה סָרָה מֵעַם שָׁאוּל וּבִקְעֹתָיו רוּחַ־רָעָה מֵאֵת יְהוָה:
15 וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי־שָׁאוּל אֵלָיו הֲנֵחֵנּוּ רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה מִבְּעַתְּדָה:
16 וַיֹּאמֶר־נָא אֲדַלְנֵנוּ עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ וַיִּבְקֹשׂוּ אִישׁ יָדַע מִנֶּגֶן בַּכֶּנֶזֶר
וְהָיָה בְּהַיּוֹת עָלֶיךָ רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ:
17 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־עֲבָדָיו רְאוּ־נָא לִי אִישׁ מִיֵּטִיב לְנִגְן וְהִבִּיאֹתֶם אֵלָי:
18 וַיַּעַן אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי בֶן לְיִשַׁי בֵּית הַלְחָמִי יָדַע לְנִגֵן
וְגִבּוֹר חַיִל וְאִישׁ מִלְחָמָה וְנִבּוֹן דָּבָר וְאִישׁ תָּאֵר וַיְהִי עִמּוֹ:
19 וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־יִשַׁי וַיֹּאמֶר שְׁלַחָה אֵלָי אֶת־דָּוִד בְּנֶךָ אֲשֶׁר
בְּצֹאן:
20 וַיִּקַּח יִשַׁי חֲמֹר לֶחֶם וְנָאֵד זֵיֵן וְגַדֵי עֵינַיִם אֶחָד וַיִּשְׁלַח בְּיַד־דָּוִד בְּנוֹ
אֶל־שָׁאוּל:

- (a) In what TWO ways could the רוּחַ־רָעָה (verse 14) be viewed? In your answer, 2
refer to the commentary.
- (b) Which of David's qualities are outlined in this extract? 2

Question 5 (5 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

I Samuel 17:4–9

וַיֵּצֵא אִישׁ־הַבַּיִת מִמַּחְנֹת פְּלִשְׁתִּים גִּלְיָת שְׂמוֹ מִגֵּת גְּבָהוּ שֵׁשׁ אַמּוֹת
וַיִּזְרֶת:
וְכֹבֵעַ נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וְשַׁרְיוֹן קִשְׁשִׁים הוּא לְבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשַּׁרְיוֹן
חֲמִשָּׁת־אֲלָפִים שְׁקָלִים נְחֹשֶׁת:
וּמִצָּחַת נְחֹשֶׁת עַל־רִגְלָיו וְכִידּוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין כַּתְּפָיו:
וְחֵץ וְנֶעֱמָץ חֲנִיתוֹ כַּמְנֹרֶת אֲרָגִים וְלַהֲבֵת חֲנִיתוֹ שְׁש־מֵאוֹת שְׁקָלִים
בְּרִגְלָו וְנִשְׂא הַצָּנָה הַלָּךְ לְפָנָיו:
וַיַּעֲמֵד וַיִּקְרָא אֶל־מַעֲרֹכַת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תִצָּאוּ לַעֲרֹךְ
מִלְחָמָה הַלּוֹא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׂאִיל בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ
וַיִּרֶד אֵלָיו:
אִם־יֹכֵל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִפְּנִי וְהִינּוּ לָכֶם לְעַבְדִּים וְאִם־אֲנִי אוֹכֵל־לוֹ
וְהַפִּיתִיו וְהִייתֶם לְנֹי לְעַבְדִּים וְעַבַּדְתֶּם אֹתָנוּ:

- (a) Explain how the *Qere Kethiv* in verse 7 contributes to our understanding of the appearance of Goliath's spear. In your answer, refer to both extract and commentary. **2**
- (b) Why did Goliath appear to be both impressive and impregnable? In your answer, refer to both extract and commentary. **3**

Question 6 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

I Samuel 19:18–24

וְדָוִד בָּרַח וַיִּמְלֹט וַיָּבֵא אֶל־שָׁמוּאֵל הַרְמֵתָה וַיִּגְדֵּלְוֹ אֶת כָּל־אֲשֶׁר
עָשָׂה־לּוֹ שָׁאוּל וַיִּלְךְ הוּא וְשָׁמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ בְנוֹיִת [בְּנֵי־וֹת]:
וַיִּגְדַּל לְשָׁאוּל לֵאמֹר הֲנֵה דָוִד בְּנוֹיִת [בְּנֵי־וֹת] בָּרָמָה:
וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לְקַחַת אֶת־דָּוִד וַיֵּרָא אֶת־לַהֲקֵת הַנְּבִיאִים
נִבְאִים וְשָׁמוּאֵל עֹמֵד נֹצֵב עֲלֵיהֶם וַתְּהִי עַל־מַלְאָכֵי שָׁאוּל רוּחַ
אֱלֹהִים וַיִּתְּנָבְאוּ גַם־הֵמָּה:
וַיִּגְדּוּ לְשָׁאוּל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרָיִם וַיִּתְּנָבְאוּ גַם־הֵמָּה וַיִּסָּף שָׁאוּל
וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים שְׁלֹשִׁים וַיִּתְּנָבְאוּ גַם־הֵמָּה:
וַיִּלְךְ גַּם־הוּא הַרְמֵתָה וַיָּבֵא עַד־בֹּר הַגְּדֹל אֲשֶׁר בְּשֹׁכֵי וַיִּשְׁאַל
וַיֵּאמֶר אֵיפָה שָׁמוּאֵל וְדָוִד וַיֵּאמֶר הֲנֵה בְנוֹיִת [בְּנֵי־וֹת] בָּרָמָה:
וַיִּלְךְ שָׁם אֶל־בְּנוֹיִת [בְּנֵי־וֹת] בָּרָמָה וַתְּהִי עָלָיו גַּם־הוּא רוּחַ אֱלֹהִים
וַיִּלְךְ הַלֹּךְ וַיִּתְּנָבְא עַד־בְּאוֹ בְנוֹיִת [בְּנֵי־וֹת] בָּרָמָה:
וַיִּפְשֹׁט גַּם־הוּא בְּגָדָיו וַיִּתְּנָבְא גַם־הוּא לִפְנֵי שָׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֶם
כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלַּיְלָה עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הַגַּם שָׁאוּל בְּנְבִיאָם:

- (a) Account for the grammatical inconsistency in verse 20. In your answer, refer to both extract and commentary. **1**
- (b) הגם שָׁאוּל בְּנְבִיאָם (verse 24) **3**

What is the significance of this phrase in the context of the rise and fall of King Saul? In your answer, refer to both extract and commentary.

Question 7 (3 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Ruth 2:1–7

וּלְנַעֲמִי מִידַע [מוֹדַעַן] לְאִשָּׁה אִישׁ גִּבּוֹר חָיִל מִמְּשַׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ
וְשָׁמוּ בָעֵז:
וַתֹּאמֶר רֹוֹת הַמּוֹאָבִיָּה אֶל־נַעֲמִי אֲלֶכֶה־נָּא הַשָּׂדֶה וְאֶל־קַטָּה בַשֶּׁבֶלִים
אַחֵר אֲשֶׁר אֲמָצֵא־חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בַתִּי:
וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתִּלְקַט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּגַּר מִקֶּרֶה חֲלֶקֶת
הַשָּׂדֶה לְבָעֵז אֲשֶׁר מִמְּשַׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ:
וַהֲנִיחַ בָּעֵז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים יְהִנֵּה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ
יְבָרְכֶךָ יְהִנֵּה:
וַיֹּאמֶר בָּעֵז לְנַעֲרוֹ הַנֹּצֵב עַל־הַקֹּצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת:
וַיַּעַן הַנַּעַר הַנֹּצֵב עַל־הַקֹּצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאָבִיָּה הִיא הַשֹּׁבֶבָה עִם־
נַעֲמִי מִשָּׂדֶה מוֹאָב:
וַתֹּאמֶר אֶל־קַטָּה־נָּא וְאֶסְפְּתִי בְּעֵמְרִים אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמֹד
מֵאֵז הַבֶּקֶר וְעַד־עֶתָּה וְהָ שְׁבֵתָה הַבַּיִת מֵעַט:

- (a) Parse וַיִּגַּר (verse 3), giving root, *binyan* and tense/aspect. 1
- (b) וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאָבִיָּה הִיא (verse 6) 2

How is this an answer to the question לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת (verse 5)? In your answer, refer to both extract and commentary.

Question 8 (4 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the question that follows.

Ruth 4:1–8

וּבָעָז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וַהֲנִי הַגֹּאֵל עִבְרִי אֲשֶׁר דִּבַּר-בְּעִז וַיֹּאמֶר
סוּרָה שְׂבִי-פֹה פְּלִנִי אֶלְמִנִי וַיִּסַּר וַיֵּשֶׁב:
וַיִּקָּח עֲשָׂרָה אַנְשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׂבוּ-פֹה וַיֵּשְׁבוּ:
וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֲלַקְתָּ הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאַחֵינוּ לְאֵלֵימֶלֶךְ מִכֶּרֶה נַעֲמִי
הַשָּׂבָה מִשָּׂדֶה מוֹאָב:
וְאֲנִי אֲמַרְתִּי אֶגְלָה אֲזַנֶּךָ לֵאמֹר קָנָה נָגַד הַיִּשְׁבִּים וְנָגַד זִקְנֵי עַמִּי
אִם-תִּגְאָל גְּאָל וְאִם-לֹא יִגְאָל הַגִּידָה לִּי וְאָדַע [וְאָדַעַה] כִּי אֵין
זוֹלָתְךָ לַגֹּאֵל וְאֲנִי אֲחַרִּיד וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֶגְאָל:
וַיֹּאמֶר בְּעִז בְּיוֹם-קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד נַעֲמִי וַיִּמָּאת רֹות הַמּוֹאָבִיָּה
אֲשֶׁת-הַמֵּת קִנִּיתִי [קָנִיתָהּ] לְהַקִּים שֵׁם-הַמֵּת עַל-נַחֲלָתוֹ:
וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוֹכַל לַגֹּאֵל [לַגְאָל] לִי פֶן-אֲשַׁחֵת אֶת-נַחֲלָתִי
גְאָל-לְךָ אֶתְּהָ אֶת-גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא-אוֹכַל לַגֹּאֵל:
וְזֹאת לְפָנַי בְּיִשְׂרָאֵל עַל-הַגְּאֻלָּה וְעַל-הַתְּמוּרָה לְקַנֵּם כָּל-דְּבַר
שְׁלֶפֶת אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרַעְהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל:
וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבָעִז קָנָה-לְךָ וַיִּשְׁלַף נַעֲלוֹ:

The shoresh (verbal root) גאל appears in a number of different forms in this extract. Use these different forms to explain the events that take place in the extract.

4

Section I (continued)

Part B – 10 marks

Attempt Question 9

Answer the question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

In your answer you will be assessed on how well you:

- demonstrate knowledge and understanding of the prescribed text(s) relevant to the question
 - communicate ideas and information using relevant examples
 - present a logical and cohesive response
-

Question 9 (10 marks)

Please turn over

Question 9 (10 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extracts, then answer in ENGLISH the question that follows.

Exodus 18:21–22

וְאַתָּה תַּחַנְנֵה מִכָּל־הָעָם אַנְשֵׁי־חַיִל יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שְׂנְאֵי בָצַע
וְשֹׂמֵת עֲלֵהֶם שְׂרֵי אֲלָפִים שְׂרֵי מֵאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֹת:
וְשִׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר הַגָּדוֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ
וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטָן יִשְׁפְטוּ־הֶם וְהָקַל מֵעֲלֶיךָ וְנִשְׂאוּ אִתָּךְ:

Exodus 20:1–2, 13

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר:
אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים:
לֹא תִרְצַח לֹא תִנְאַף לֹא תִגְנֹב לֹא־תַעֲנֶה בְרַעְיָךְ עַד שִׁקְרָ:

Ruth 4:11

וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשָּׂעַר וְהַזְּקֵנִים עֲדִים יִתְּן יְהוָה אֶת־
הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתְךָ כְּרַחֵל וְכִלְאֵה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׂתִיָּהֶם אֶת־
בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאַפְרָתָה וּקְרֵא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם:

Mishna, Bava Metziah 2:10

פָּרֵק וְטָעוֹן, פָּרֵק וְטָעוֹן, אֶפְלוֹ אַרְבַּעַה וְחֲמִשָּׁה פְּעָמִים - חֵיב, שְׁנֵיאָמַר
(שְׁמוֹת כג, ה) : "עֹזֵב תַּעֲזֹב" . הַלֵּךְ וַיָּשֶׁב לוֹ, וְאָמַר : "הוֹאִיל וְעָלֶיךָ
מִצְוָה, אִם רְצוֹנְךָ לְפָרֵק פָּרֵק" - פְּטוּר, שְׁנֵיאָמַר: "עֲמוּ" . אִם הָיָה
זָקֵן אוֹ חוֹלָה. חֵיב. מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לְפָרוֹק, אֲבָל לֹא לְטָעוֹן. רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵף לְטָעוֹן.

What do the extracts indicate about the revelation, administration and application of Jewish law? In your answer, make specific reference to the extracts provided and your knowledge of the prescribed texts.

10

Section II — Prescribed Text – Mishna

20 marks

Attempt Questions 10–12

Allow about 50 minutes for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Use the extracts, your knowledge of the texts and the commentary in your answers.

Question 10 (7 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Bava Metziah 1:1

שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּטֵלִית, זֶה אוֹמֵר: "אֲנִי מְצֹאֲתִיהָ", וְזֶה אוֹמֵר: "אֲנִי מְצֹאֲתִיהָ", זֶה אוֹמֵר: "כִּלְהַ שְׁלִי", וְזֶה אוֹמֵר: "כִּלְהַ שְׁלִי" - זֶה יִשְׁבַּע שְׂאִין לוֹ בְּהַ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְזֶה יִשְׁבַּע שְׂאִין לוֹ בְּהַ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְיִחְלְקוּ. זֶה אוֹמֵר: "כִּלְהַ שְׁלִי", וְזֶה אוֹמֵר: "חֲצִיָּה שְׁלִי" - הָאוֹמֵר: "כִּלְהַ שְׁלִי", יִשְׁבַּע שְׂאִין לוֹ בְּהַ פְּחוֹת מִשְׁלֶשָׁה חֲלָקִים, וְהָאוֹמֵר: "חֲצִיָּה שְׁלִי", יִשְׁבַּע שְׂאִין לוֹ בְּהַ פְּחוֹת מִרְבִּיעַ; זֶה נוֹטֵל שְׁלֶשָׁה חֲלָקִים, וְזֶה נוֹטֵל רְבִיעַ.

(a) שְׁנַיִם אוֹחֲזִין בְּטֵלִית

- (i) What is the definition of a טֵלִית? 1
In your answer, refer to text and commentary.
- (ii) What precisely was each person holding? 1
In your answer, refer to text and commentary.

(b) זֶה יִשְׁבַּע שְׂאִין לוֹ בְּהַ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְזֶה יִשְׁבַּע שְׂאִין לוֹ בְּהַ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה, וְיִחְלְקוּ

- (i) Under what circumstances is the word וְיִחְלְקוּ not to be taken literally? 1
In your answer, refer to both text and commentary.
- (ii) Why does the claimant swear using the words בְּהַ פְּחוֹת מִחֲצִיָּה? 2
In your answer, refer to both text and commentary.
- (iii) Account for the changes to the letter of the law enacted by the rabbis in this case. In your answer, refer to both text and commentary. 2

Question 11 (7 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Bava Metziah 2:11

אֲבֹדְתוֹ וְאֲבֹדֵת אָבִיו, אֲבֹדְתוֹ קוֹדֶמֶת; אֲבֹדְתוֹ וְאֲבֹדֵת רַבּוֹ, שְׁלוֹ
קוֹדֶמֶת; אֲבֹדֵת אָבִיו וְאֲבֹדֵת רַבּוֹ - שֶׁל רַבּוֹ קוֹדֶמֶת, שְׁאֲבִיו
הֵבִיאוּ לְעוֹלָם הַיְהוּדָה, וְרַבּוֹ שֶׁלְמָדוֹ חֻקָּה מֵבִיאוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה;
וְאִם אָבִיו חֻקָּם, שֶׁל אָבִיו קוֹדֶמֶת. הָיָה אָבִיו וְרַבּוֹ נוֹשְׂאִין מִשְׁאֵוִי
- מְנִיחַ אֶת שֶׁל רַבּוֹ, וְאַחֲרַיִךְ מְנִיחַ אֶת שֶׁל אָבִיו; הָיָה אָבִיו וְרַבּוֹ
בְּבֵית הַשְּׂבִי - פּוֹדֶה אֶת רַבּוֹ, וְאַחֲרַיִךְ פּוֹדֶה אֶת אָבִיו; וְאִם הָיָה
אָבִיו חֻקָּם - פּוֹדֶה אֶת אָבִיו וְאַחֲרַיִךְ פּוֹדֶה אֶת רַבּוֹ.

- (a) Identify linguistic features in this Mishna that are not normally found in a Biblical text. Provide specific examples from the text. **2**
- (b) How does this Mishna reflect the ethics and values of the sages? **5**

Question 12 (6 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the extract, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Mishna, Bava Metziah 5:10

אומר אדם לחברו : נפש עמי ואנפש עמך, עדר עמי ואעדר עמך.
ולא יאמר לו : נפש עמי ואעדר עמך, עדר עמי ואנפש עמך. כל
ימי גריד - אָחָד, כָּל יְמֵי רְבִיעָה - אָחָד. לא יאמר לו : חרש
עמי בגריד, ואני אחרש עמך ברביעה. רבן גמלאל אומר : יש
רבית מקדמת, ויש רבית מאחרת, כיצד ? נתן עיניו ללות הימנו,
והיה משלם לו ואומר : בשביל שתלוני ; זו היא רבית מקדמת.
לזה הימנו והחזיר לו את מעותיו, והיה משלם לו, ואמר : בשביל
מעותיך שהיו בטלות אצלי ; זו היא רבית מאחרת. רבי שמעון
אומר : יש רבית דברים ; לא יאמר לו : דע, כי בא איש פלוני
ממקום פלוני.

- (a) How does the phrase נתן עיניו as used in this Mishna differ from its literal meaning? **1**
- (b) Define the terms ימי גריד and ימי רביעה. Refer to the commentary. **1**
- (c) How does the meaning of 'interest' in this Mishna extend beyond its current financial meaning? Provide examples from the text and commentary to support your answer. **4**

Section III — Unseen Text – Tanakh

30 marks

Attempt Questions 13–14

Allow about 1 hour for this section

Answer each question in a SEPARATE writing booklet. Extra writing booklets are available.

Question 13 (16 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: *The beginning of Solomon's reign*

Context: *Solomon's dream*

1 Kings 3:1–13

- 1 וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה אֶת־פָּרְעָה מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַיִּקַּח אֶת־בַּת־פָּרְעָה וַיְבִיאֶהָ
אֶל־עִיר דָּוִד עַד כְּלָתוֹ לְבָנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בַּיִת יְהוָה וְאֶת־חֹמֹת
יְרוּשָׁלַם סָבִיב:
- 2 רַק הָעָם מְזֻבְחִים בַּבָּמֹת כִּי לֹא־נִבְנְהוּ בַיִת לַשֵּׁם יְהוָה עַד
הַיָּמִים הָהֵם:
- 3 וַיֵּאָהֵב שְׁלֹמֹה אֶת־יְהוָה לְלָכֵת בַּחֲקֹת דָּוִד אָבִיו רַק בַּבָּמֹת הוּא
מְזַבֵּחַ וּמִקְטִיר:
- 4 וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גְּבֻעָה לְזֹבַח שֵׁם כִּי הִיא הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה אֵלָי
עֲלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה עַל הַמְזַבֵּחַ הַהוּא:
- 5 בַּגְּבֻעֹן נִרְאָה יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה בַחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
שְׂאֵל מָה אֲתוֹן־לְךָ:
- 6 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אֶתָּה עֲשִׂיתָ עִמָּדְךָ דָּוִד אָבִי חֲסֹד גְּדוֹל כַּאֲשֶׁר
הָלַךְ לְפָנֶיךָ בְּאַמֻּת וּבַצְדָקָה וּבַיִשְׁרָת לִבָּב עִמָּךְ וַתִּשְׁמַר־לּוֹ אֶת־
הַחֲסֹד הַגְּדוֹל הַזֶּה וַתִּתֵּן־לּוֹ בֵּן יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאוֹ כַּיּוֹם הַזֶּה:
- 7 וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֶתָּה הַמְלַכְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאַנְכִי נֶעַר
קָטָן לֹא אֲדַע צָאת וָבֹא:
- 8 וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמֶּךָ אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ עִמָּךְ לֹא יִסְפָּר
מִרְבִּי:
- 9 וַנִּתֵּן לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לְשִׁפְטֵי אֶת־עַמְּךָ לְהִבִּין בֵּין־טוֹב לְרָע כִּי מִי
יֻכַל לְשִׁפֵּט אֶת־עַמְּךָ הַכָּבֵד הַזֶּה:

Question 13 continues on page 17

Question 13 (continued)

- וַיֵּטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי כִּי שָׁאַל שְׁלֹמֹה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ 10
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו יַעֲן אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא־שָׁאַלְתָּ 11
 לְךָ יָמִים רַבִּים וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאַלְתָּ נַפֶּשׁ אִיבִיד 12
 וְשָׁאַלְתָּ לְךָ הַבֵּין לְשִׁמְעַ מִשְׁפָּט׃
 הִנֵּה עָשִׂיתִי כַּדְבָרֶיךָ הַזֶּה וְנָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם וְנִבְּוֹן אֲשֶׁר כְּמוֹדֶךָ לֹא־ 12
 הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא־יָקוּם כְּמוֹדֶךָ׃
 וְגַם אֲשֶׁר לֹא־שָׁאַלְתָּ נָתַתִּי לְךָ גַּם־עֹשֶׁר גַּם־כְּבוֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כְּמוֹדֶךָ 13
 אִישׁ בַּמְּלָכִים כָּל־יְמֵיךָ׃

Glossary:

בְּמוֹת	<i>high places</i>
קָטַר	<i>to burn incense</i>
מָנָה	<i>to count</i>

- (a) How did kings make alliances with other kings in the days of King Solomon (verse 1)? **1**
- (b) Besides building a house (palace) for himself and a house (Temple) for God, what other major building project did Solomon undertake (verse 1)? **1**
- (c) Give the subject and object of וַיִּבְיֹאֶהָ (verse 1). **2**
- (d) Parse the following words giving root, *binyan* and tense/aspect.
- (i) מְזַבְּחִים (verse 2) **1**
- (ii) הַמְּלָכָה (verse 7) **1**
- (e) Outline the positive and negative features of King Solomon written about in verse 3. **2**
- (f) Identify the adjectives in verse 4 and verse 7. **2**
- (g) Describe the conversation that took place between God and Solomon (verses 5–13). **6**

End of Question 13

Question 14 (14 marks) Use a SEPARATE writing booklet.

Read the text, then answer in ENGLISH the questions that follow.

Title: Civil War

Context: War against the tribe of Benjamin

Judges 20:12–23

- 12 וַיִּשְׁלְחוּ שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָשִׁים בְּכָל־שְׂבָטֵי בְנֵימִן לֵאמֹר מָה הָרַעָה
הַזֹּאת אֲשֶׁר נִהְיְתָה בְּכֶם:
- 13 וְעַתָּה תָנוּ אֶת־הָאָנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיעֵל אֲשֶׁר הִגְבְּעָה וְנָמִיתֶם וְנִבְעַרְתָּה
רָעָה מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא אָבוּ [בְּנֵי] בְנֵימִן לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל אַחֵיהֶם
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל:
- 14 וַיֹּאסְפוּ בְנֵי־בְנֵימִן מִן־הָעָרִים הַגְּבֻעָתָה לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל:
- 15 וַיִּתְּקְדוּ בְנֵי בְנֵימִן בַּיּוֹם הַהוּא מִהָעָרִים עֲשָׂרִים וְשָׁשָׁה אֶלֶף אִישׁ
שָׁלַף חֶרֶב לְבַד מִיִּשְׂבֵי הַגְּבֻעָה הַתְּפֹקְדוֹ שֶׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בְּחֹזֶר:
- 16 מִכָּל הָעָם הַזֶּה שֶׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בְּחֹזֶר אֲטָר יַד־יְמִינוֹ כָּל־זֶה קָלָע
בְּאֵבֶן אֶל־הַשַּׁעֲרָה וְלֹא יִחַטָּא:
- 17 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הַתְּפֹקְדוֹ לְבַד מִבְּנֵימִן אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ
שָׁלַף חֶרֶב כָּל־זֶה אִישׁ מִלְחָמָה:
- 18 וַיִּקְמוּ וַיַּעֲלוּ בֵית־אֵל וַיִּשְׁאֲלוּ בְּאֱלֹהִים וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִי
יַעֲלֶה־לָנוּ בַתְּחִלָּה לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בְנֵימִן וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה
בַתְּחִלָּה:
- 19 וַיִּקְוּמוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּבֹּקֶר וַיַּחֲנוּ עַל־הַגְּבֻעָה:
- 20 וַיֵּצֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵימִן וַיַּעֲרְכוּ אִתָּם אִישׁ־יִשְׂרָאֵל
מִלְחָמָה אֶל־הַגְּבֻעָה:
- 21 וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בְנֵימִן מִן־הַגְּבֻעָה וַיִּשְׁחִיתוּ בְיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנַיִם
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אֶרְצָה:
- 22 וַיִּתְחַזַּק הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־עָרְכוּ
שָׁם בַּיּוֹם הַרְּאִשׁוֹן:
- 23 וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּבְכוּ לַפְּנֵי־יְהוָה עַד־הָעָרֶב וַיִּשְׁאֲלוּ בַיהוָה לֵאמֹר
הַאֲוִסִּיף לְגִשְׁתַּל לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בְנֵימִן אַחֵי וַיֹּאמֶר יְהוָה עָלוּ אֵלָיו:

Question 14 continues on page 19

Question 14 (continued)

Glossary:

שבט	tribe
בליעל	evil
בער	to destroy
אטר	to be shut up, bound, restricted
שערה	a hair

- (a) Explain the use of the sign of the definite object in verse 13. 1
- (b) Parse the following words giving root, *binyan* and tense/aspect.
- (i) וַנְּמִיתֵם (verse 13) 1
- (ii) וַיִּתְּפְקְדוּ (verse 15) 1
- (iii) וַיִּחַגְּבוּ (verse 19) 1
- (c) According to verse 13, what could have prevented war between the tribes? 1
- (d) What was the combined number of soldiers in the army of the בְּנֵי בְנֵימִין and יִשְׂבִּי הַגִּבְעָה (verse 15)? 1
- (e) Which special feature apart from אֶטֶר יַד־יָמִינוֹ is mentioned regarding the שִׁבְעַת מְאוֹת אִישׁ בְּחֹזֶר (verse 16)? 2
- (f) Identify the THREE occasions where an interrogative is used in this text. 2
- (g) Compare the TWO occasions in which the word וַיִּשְׁאַלְוּ (verse 18 and verse 23) is used in the text. 4

End of paper

BLANK PAGE